

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ПОЛТАВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
імені Василя Кричевського

ПОЛТАВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ:

Маловідомі сторінки історії,
музеєзнавство, охорона пам'яток

Збірник наукових статей

Випуск XV

Харків
«Майдан»
2020

ЛУБЕНСЬКИЙ ВІНОК ПОШАНИ АНАСТАСІЮ ЗАЙКЕВИЧУ

Про нещодавно проведені на Лубенщині урочистості на честь видатного українського ученого-аграрія, організатора сільськогосподарської дослідної справи, етнографа та керамолога Анастасія Зайкевича (1842 – 1931).

Ключові слова: Зайкевич А. Є., Зайкевич Р. А., Солониця, Лубни, Лубенський краєзнавчий музей імені Гната Стеллецького, круглий стіл.

Останні два роки різні установи та науковці звертались до статі лубенця – професора Анастасія Єгоровича Зайкевича (1842 – 1931). І це не дивно, адже вона багатомірна. Але найбільше наш земляк прислужився розвитку та науковому забезпеченню агрономії, передовсім сільськогосподарській дослідній справі та освіті. Тож не дивно, що вдячні земляки не забувають про це. Не так давно вони ще раз довели це низкою пам'ятних та велелюдних заходів. Передовсім тих, які проходили 14 жовтня у старовинному та знаному селі Солониця. Саме тоді, святкуючи низку свят, тут відмічали і свій День народження. Урочистості розпочалися із чину відкриття меморіальної дошки Анастасу Зайкевичу, який багато років жив у цьому селі. Тут він із сином Романом заснував Солоницьку дослідну станцію. Згадане село входить до Засульської об'єднаної територіальної громади, голова якої Сергій Бондаренко, іще рік тому дав слово увічнити ім'я видатного земляка. До вулиці, яка раніше у Солониці була названа ім'ям А. Зайкевича, нині додалася чудова та майстерно виконана меморіальна дошка (рис. 1, кол. вкл. XIX). Її автор – відомий лубенський художник Володимир Мірошніченко. Саме його творіння першим прикрасило стіни місцевого клубу. На його фасаді планують відкрити меморіальні дошки іншим знаменитим землякам – Василю Барці та Євгену Адамцевичу.

Через кілька днів, а саме – 17 жовтня 2019 р. – естафету засульців підтримали співробітники Лубенського краєзнавчого музею імені Гната Стеллецького. У його стінах було проведено круглий стіл «Професор Анастасій Зайкевич – агроном, дослідник, етнограф». Щент заповнена зала зібрала місцевих істориків, краєзнавців, бібліотекарів, учителів. До них приєдналися науковці Національної академії аграрних наук (НААН), Полтавської державної аграрної

академії, Полтавського сільськогосподарського товариства, Дослідної станції лікарських рослин НААН. Їх вітав міський голова Лубен Олександр Грицаєнко. Він висловив надію, на те, що цей круглий стіл – лише початок нового прочитання біографії уславленого земляка, його гідного пошанування. Із змістовною доповіддю виступив академік НААН, директор Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки України Віктор Вергунов. Його виступ доповнили Віктор Самородов, Людмила Глущенко, Тамара Дяченко, Сергій Швецов, Іван Кириченко, Іван Ляшко. Вони оприлюднили багато нових фактів, пов'язаних із постаттю науковця та членів його родини. Особливо цікаві факти навів місцевий краєзнавець Сергій Швецов. Йому довелося розшукати 95-річну лубенку Галину Севертоку. Вона розповіла багато цікавого про родину Зайкевичів. Зокрема, пані Галина повідомила, що син А. Зайкевича – Роман загинув у роки Голодомору, швидше за все, у 1932 р. Краєзнавець Іван Кириченко також розповів маловідомі факти про Зайкевичів, надто про його онуків – Юрія та Ганну. Стараннями лубенських музейників, у першу чергу Тамари Дяченко, учасникам круглого столу були показані місця життя Анастаса Зайкевича у Лубнах, від вулиці, яка носить його ім'я, і аж до села Солониці. Тут, на місці його садиби зараз залишився лише красень – трьохсотлітній дуб (рис. 2, кол. вкл. XIX). Його лубенці хочуть взяти під охорону, оголосивши пам'яткою природи.

Учасники круглого столу вирішили написати та видати під редакцією Віктора Вергунова спільну монографію, присвячену А. Є. Зайкевичу, відкрити пам'ятний знак на місті його поховання у Лубнах, відновити премію імені науковця, яку раніше присуджували на Лубенщині «за досягнення в культурі землеробства». А науковці Дослідної станції лікарських рослин – передати у сортовипробування новий сорт м'яти, у назві якого буде увічнене ім'я А. Зайкевича.

Keywords: Zaikevych A. Ye., Zaikevych R. A., Solonytsia, Lubny, the Hnat Stelletskyi Lubny Local Lore Museum, round table.

Ключевые слова: Зайкевич А. Е., Зайкевич Р. А., Солоньця, Лубны, Лубенский краеведческий музей имени Игнатия Стеллецкого, круглый стол.

SUMMARY

Viktor Samorodov

Lubny Crown of Anastasii Zaikevych

Concerning recent celebration in Lubny District in honor of prominent Ukrainian agrarian scientist, organizer of agricultural research work, ethnographer and ceramologist Anastasii Zaikevych (1842 – 1931). Opening of memorial tablet on October 14, 2019 in Solonytsia and providing round table in his honor on October 17, 2019 in Lubny.

РЕЗЮМЕ

Виктор Самородов

Лубенський венок уваження Анастасію Зайкевичу

Представлен короткий отчёт о торжествах на Лубенщині в честь известного українського ученого-агратарія, організатора сільськогосподарського опитного дела, етнографа і керамолога Анастасія Зайкевича (1842 – 1931): відкриття в Солониці 14 жовтня 2019 г. меморіальної дошки і проведенні 17 жовтня 2019 г. в Лубнах круглого стола в його честь.

УДК 271.2–523.41:726](477.53)(091)

Володимир Мокляк

ДЗВІНИЦЯ УСПЕНСЬКОГО СОБОРУ В м. ПОЛТАВА

Наводяться відомості про будівництво та історію дзвіниці Успенського собору в м. Полтава, про історичних діячів, пов'язаних із нею, та про її функціонування протягом усього періоду існування.

Ключові слова: дзвіниця, Успенський собор, Полтава, храм, Стефан Стобанський, будівництво, Долгофуков-Кримський Василь Михайлович, Герцик Павло Семенович, дзвін, церква.

Дзвіниця кафедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці в м. Полтаві виникла як частина соборного комплексу, одночасно з його побудовою. Уже, під час будівництва першого дерев'яного собору, одночасно із ним, поряд було зведено дерев'яну дзвіницю. Знаходилася вона перед центральним входом до храму. Головним завданням споруди було скликання віруючих на службу Богу пе-